

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שנאמרו בסעודה שלישית פרשת עקב תשע"ה לפ"ק

בקעמפ מתיבתא נחלת יעקב וויען - לאק שעלדריק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף מ"ז

ונראה, דאיתא במדרש (במדבר כא-כא) מעולם לא לן אדם בירושלים ובידו עון, כיצד תמיד של שחר מכפר על עבירות שבלילה, ושל בין הערבים מכפר על עבירות שנעשו ביום שנאמר (ישעיה א-כא) צדק ילין בה וגו' ע"כ. ולכאורה יש להבין הלא כל הקרבנות באים לכפר רק על השוגג, ואיך לא היה אדם ובידו עון על ידי הקרבת קרבן תמיד. ונראה מזה דקרבן תמיד היה עולה במעלתה על כל הקרבנות, אשר כולם אין מכפרים אלא על השוגג, אבל קרבן תמיד היה מכפר על כל עונות בית ישראל, עד שלא לן אדם בירושלים ובידו עון. והיינו כי קרבן יחיד אין כחה לכפר רק על השוגג, אבל קרבן שבא מששים רבוא ישראל יחד, הן א-ל כביר לא ימאס, ויש בכחה לכפר על הקלות וגם על החמורות. ומצינו דוגמתו בלימוד התורה, דאיתא בגמרא (מגילה ג) דתורה דרבים של כל ישראל יחד, עדיפא הרבה מתלמוד תורה דיחיד ע"ש.

וזהו שאמרו במדרש (ילקוט תשעו) כבשים בני שנה (במדבר כח-ג), בית שמאי אומרים כבשים שהן כובשין עונותיהן של ישראל, כמה דאת אמר (מכילתא דר' יוחנן) ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו. ובית הלל אומרים כל דבר שהוא נכבש סופו לצוף, אלא כבשים שהן מכבסין עונותיהם של ישראל, כמה דאת אמר (ישעיה א-יח) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. בן עזאי אומר כבשים בני שנה שמכבסין עונותיהן של ישראל ועושין אותן כתינוק בן יומו ע"כ. ומעתה אם נימא דהתמיד מכפר רק כמו שאר קרבן על השוגג, איך הם כובסים אותם כתינוק בן יומו. ועל כרחק דמעלת קרבן תמיד היא שמכפרת על המזיד כשוגג.

ובזה יובן מה שאמרו (מנחות סד:) תנו רבנן כשצרו מלכי בית חשמונאי זה על זה, והיה הורקנוס מבחוץ ואריסטובלוס מבפנים, בכל יום ויום היו משלשלין להן דינרין בקופה ומעלין להן תמידין. היה שם זקן אחד שהיה מכיר בחכמת יונית, לעז להם בחכמת יונית אמר להן, כל זמן שעסקין בעבודה אין נמסרין בידכם. למחר שלשלו להן דינרין בקופה והעלו להן חזיר, כיון שהגיע לחצי חומה נעץ צפרניו בחומה, ונודעוה ארץ ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה ע"כ. והיינו שכל זמן שהקריבו את התמיד, הרי נתכפרו כל עונות בית ישראל, הקלות והחמורות, ואין הם נמסרים ביד אויביהם, ולכן פסקו, להעלות להם כבשים לתמידין.

*

ומעולם נתקשיתי למה הדגישו שמעולם לא לן אדם בירושלים ובידו עון, הלא כל ישראל שקלו שקליהם להיות להם חלק בקרבנות צבור, ואם כן גם הדרים

הנה אנו עומדים בשבת מברכין אלול, סוף השנה, ימי רחמים ורצון. כל אחד היה לו שאיפה בתחלת השנה להתעלות בתורה ועבודה, ויש לעשות לעצמו חשבון הנפש היכן הוא עומד, ועד כמה הגיע, ולהשלים ולתקן מה שצריך תיקון. גם יש בימים האלו להרבות יותר באמירת תהלים, ותפלה ותחנונים, כמבואר בהפוסקים, ולהכין עצמו לקראת הימים הנוראים, שבהם יורד אור גדול על כל יושבי תבל, לדוד ה' אורי בראש השנה.

והנה תפלה היא מעמודי עולם, וכמבואר בפרשתנו, והיה אם שמוע תשמעו וגו', לאהבה את ה' אלקיכם ולעבדו בכל לבבכם (יא-ג). ובגמרא (תענית ב.) איזו היא עבודה שבלב, הוי אומר זו תפלה ע"כ. ומסיים עלה הכתוב, ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש, ואספת דגנך ותירושך ויצהרך וגו'. כי בכח התפלה ממשיך שפע עליון להתברך בכל מילי דמיטב. ומרן החתם סופר ז"ע היה אומר, שמכוין בקריאתו על שפע רוחני, דגנך זו נגלות התורה, ועל דרך שאמרו (בבא בתרא קמח:) הכל צריכין למארי דחיטי. ותירושך זו יינה של תורה, חריפות והפלפול. ויצהרך זו שמנה של תורה, סתרי התורה. שעל ידי התפלה יכולים להתעלות בכל חלקי התורה.

ובגמרא (ברכות כו:) רבי יהושע בן לוי אומר תפלות כנגדן תמידין תקנום. תניא כוותיה, מפני מה אמרו תפלת השחר עד חצות, שהרי תמיד של שחר קרב והולך עד חצות. ורבי יהודה אומר עד ארבע שעות, שהרי תמיד של שחר קרב והולך עד ארבע שעות. ומפני מה אמרו תפלת המנחה עד הערב, שהרי תמיד של בין הערבים קרב והולך עד הערב. רבי יהודה אומר עד פלג המנחה, שהרי תמיד של בין הערבים קרב והולך עד פלג המנחה. ומפני מה אמרו תפלת הערב אין לה קבע, שהרי אברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב קרבים והולכים כל הלילה ע"כ. ואם כן בכח התפלה מעורר הקרבת קרבן התמיד וסגולותיה.

ונראה דהנה במחלוקת קרח כתיב, ויחר למשה מאד, ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם (במדבר טו-טו). וברש"י יודע אני שיש להם חלק בתמיד צבור, חלקם לא יקובל לפניך לרצון, תניחנו האש ולא תאכלנו (תנחומא ז) ע"כ. וברמב"ן פירש, אל תפן אל קרבן שיקריבו לפניך, ואל תפלה שיתפללו לך, כי כל הקרבנות גם התפלה יקראו מנחה בכתוב ע"כ. ויש להבין למה התפלל רק על חלקם בקרבן תמיד שלא יקובל לה, ולא על שאר מצות ומעשים טובים, שלא יתקבלו ולא יעלו לרצון להיות להם לזכות.

בעיירות אחרות נתכפרו בהקרבת התמידין. וגם למה אמרו שלא 'לך' אדם, שבשעת לינה לא היה עליו עון, הלא גם בשעת השכמה לא היה בידו עון, כי העבירות של לילה נתכפרו בתמיד של שחר.

וּנְרָאָה כי הקרבן אינה מכפרת אלא עם תשובה, וכמאמרם (ובחיים ז'): היכי דמי, אי דליכא תשובה, זבח רשעים תועבה (משלי כא-כז). וידועים דברי הישמח משה (ריש פרשת צו) דזוהו ענין הפיגול בקרבן, שאם לא עשה חשבון הנפש, אזי הקרבן אינו כלום, והירצה ה' באילים, וקרבן כזה אינו עולה לרצון, וממילא אין להכהנים לאכלו, כי הכהנים אוכלים בזמן שהבעלים מתכפרים ולא בזמן שאין הבעלים מתכפרים. ולכן אם הבעלים לא שמו אל לבם לשוב בתשובה כראוי, אז בעל כרחך של הכהן נזרקה במחשבתו בעת הקרבה מחשבת פיגול, לגלות דהקרבן פסול ואינו ראוי להקרבה ולאכילה. וזהו כוונת הכתוב ואם האכל יאכל מבשר זבח השלמים ביום השלישי לא ירצה (ו-יח), ושלא תקשה איך יצויר מחשבה כזו בכהני ה', על זה אמר משום שהמקריב אותו רצה לומר הבעלים, לא יחשב לו, לא עשה חשבון לנפשו, לכן פיגול הוא ולא ירצה ודפח"ח.

וְאִם כן אין מן ההכרח שכל אחד יתכפרו עונותיו בהקרבת התמיד, כי צריכין לזה גם תשובה, ומי יאמר זכיתי לבי. אמנם על ירושלים נאמר (ישעיה ב-ג) כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים, ופירושו בתוספות (בבא בתרא כא. ד"ה כי) לפי שהיה רואה קדושה גדולה וכהנים עוסקים בעבודה, היה מכוון לבו יותר ליראת שמים וללמוד תורה, כדדרשינן בספרי למען תלמד ליראה וגו' (דברים יד-כג), גדול מעשר שני שמביא לידי תלמוד, לפי שהיה עומד בירושלים עד שיאכל מעשר שני שלו, והיה רואה שכולם עוסקים במלאכת שמים ובעבודה, היה גם הוא מכוון ליראת שמים ועוסק בתורה ע"כ. על כן שם נתעוררו יום יום לתשובה, ועל כן עליהם נאמר שלא היה אדם בירושלים ובידו עון. אך גם שם יתכן שמתוך טירדות פרנסתו לא ישם לבו כל היום לשוב על מעשיו. אבל בלילה אחר שנח מטירדותיו, קודם השינה היא זמן של חשבון הנפש עם הרהורי תשובה, אז נתכפרו לו עונותיו בהקרבת השני תמידין של ערב ובוקר יחד, ולא 'לך' אדם בירושלים ובידו עון.

*

וְלָפִי מה שנתבאר כי התפלה נגד תמידין תקנום, אם כן יש בתפלה כח עצום מאד, שהיא מכפרת על כל מעשי האדם, עד שיוכל להגיע למעלת שלא לן ובידו עון. אך זהו רק בעבודה 'שבלב' ולא בעבודה 'שבפה', ורק כאשר מדבק כל לבו ונפשו בה' בעת תפלתו, אז התפלה נחשבת כעבודה, להיות לו התפלה כנגד התמידין.

וְהִנֵּה בימינו אלו, אין לנו לא כהן בעבודתו, ולא לוי בדוכנו, ולא נשאר לנו רק עבודת התפלה, שבמקום תמידין תקנום. ואיתא בילקוט (תהלים תתנה) פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם (תהלים קב-יח), אמר רבי יצחק כלפי דורות אמרו, שאין להם לא כהן ולא נביא ולא בית המקדש שיכפר, אלא התפלה נשתיירה להם, שהם מתפללים אותה בראש השנה וביום הכיפורים, אל תבזה אותה מהם, הוי ולא בזה את תפלתם ע"כ. הנה לא אמר אל תבזה אותה 'מלפניך', אלא אל תבזה אותה 'מהם'. וביאורו כי התפלה היא מהדברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזולזין בהם (ברכות ו').

והיינו שבני אדם אין מחשיבין גודל כח התפלה של אדם פשוט ששופך לבו לה', כי אין הם מאמינים בעצמם, אשר שפתי פיהם יוכל לעשות רושם למעלה עד כדי לשנות מערכת השמים. ועל זה ביקש דוד על הדורות האחרונות הללו, שלא נשארה להם רק התפלה, אל תבזה אותה 'מהם', שלא יהיה מזולזל אצלם כח התפלה, אלא יכירו שהם דברים העומדים ברומו של עולם. ואפילו בני אדם שאין לפנייהם כח התפלה כל השנה, אלא בראש השנה וביום הכיפורים, חשובה מאד למעלה, ולא בזה את תפלתם.

*

וְהִנֵּה איתא בגמרא (יומא פו.) שרבי ישמעאל היה דורש ארבעה חלוקי כפרה, ויש חטאים שגם יום הכיפורים לא מכפר עליהם. אך ידועים דברי מרן מוהר"י מבעלזא זי"ע, דבגמרא (שם) סיים עלה אמר אביי והני מילי באתרא דלא תבעי, אבל באתרא דתבעי לית לן בה ע"ש. ופירש דהא דצריכין לד' חילוקי כפרה הוא רק בתשובה לחודא, אבל בתשובה ותפלה יחד, יכולים לתקן הכל בחיים חיותו. וזהו שאמרו הני מילי 'באתרא דלא תבעי', היינו בלי תפלה (מלשון (ישעיה כא-ב) אם תבעיון בעיו), אבל 'באתרא דתבעי', שעושה תשובה עם תפלה, אז לית לן בה, אינו צריך להד' חילוקי כפרה, ויוכל בזה לתקן הכל עכדה"ק.

וְלָפִי פשוטו ביאור הדברים הם, כי ה' ברא עולמו בסדר מסודר על כל דבר, על כל מצוה יש שכרה המיוחדת בתורה, ועל כל חטא יש עונשה המיוחדת. וכמו כן יש על כל חטא וחטא התיקון המיוחדת עבורה. ועל עשה מהני תשובה לחוד, ועל לא תעשה צריך גם יום הכיפורים וכו'. אך כח התפלה ובקשת רחמים ותחנונים, יכולה לשנות הסדר, שיעשה ה' לפני משורת הדין, ולחונן את האדם אף במה שאינו מגיע לו מן הדין. וכדרך העני המבקש בפתח מתנת חנם, אף שאינו מגיע לו מן הדין. ולכן כאשר האדם מתחנן לה' שיעביר את חטאיו מנגד עיניו, יש בכח התפלה למחוק את כל עונותיו, הגם שאינו מגיע לו לפי שורת הדין של הארבעה חלוקי כפרה.

אך לפי מה שנתבאר יש לומר בזה עוד, כי בהיות שתפלה נגד תמידין תקנום, ובתפלה בכל לב נחשב לו כאילו הקריב את הקרבן תמיד. והרי קרבן זה עולה על כל הקרבנות כולם שזה מכפר על עונות הקלות והחמורות יחד, עד שלא לן אדם בירושלים ובידו עון, הרי כי סגולתה היא יתירה, שמכבס את האדם כתינוק בן יומו גם בלי הארבעה חילוקי כפרה. ולכן בתפלה עם תשובה יחד, אין צריכין לכל זה, ויכולה להתכפר הכל בחיים חיותו בניקל.

וּמִכָּל שכן שיש להתאמץ בתפלה בימי הבחורות, כאשר עומד לפני הרבה התרפקאות שעוברין בחיי האדם, יש להקדים ולהרבות בתפלה, שיתעלה בתורה ויראה טהורה. ולא יתחבר לחברים חלשים, וימצא זיווג הגון לבנות בית נאמן בישראל, שיוכל לגדל צאצאיו לתורה. והכל תלוי בעבודה 'שבלב', עד כמה מייחד לבבו בשעת התפלה, להתבודד אז עם קונו, לשפוך נפשו ושיחו בתפלתו, וה' שומע תפלת כל פה. ויכיר שגם תפלת אדם פשוט עושה רושם למעלה. ונזכה לתקן הכל בחדש האחרון של השנה, להודרו ביתר שאת בתורה ותפלה, עדי נזכה לראות בקרוב בבנין ציון וירושלים במהרה בימינו אמן.

הגליון הזה נתנדב על ידי

מוה"ר ר' אלעזר יואל וויינבערגער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מוה"ר ר' חיים יעקב גלובינער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואו בתו למול טוב	מוה"ר ר' לייב ראזענבערג הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסו בנו הרתן מרדכי דוד נ"ו למול טוב
---	--	---